

Biblioteket - en sovande radikal cell?

Stort intresse för BiS mässeminarium

Foto Sthlms stadsbibliotek: Olle Norbetrög

► När Elsebeth Tank reste sig och fick ordet återstod bara några minuter av årets BiS-seminarium The Daring library. Elsebeth Tank, stadsbibliotekarie i Malmö och den ansvariga för konceptet The Darling library, kände sig angripen. Också en Uppsalabibliotekarie reste sig upp och kände sig provocerad – av att biblioteksfrågor diskuterades av andra än biblioteksfolk.

Greppet att bjuda in Göran Greider och Annina Rabe verkar annars ha lockat många. Salen J1 var fullsatt och några journalister fick till slut forcera dörrvakten för att ta sig in. Kulturministern kom i så god tid att inga problem att komma in förelåg. Annars en intressant situation.

Malmö Darling library-program hade inspirerat till ämnet för seminariet, men samtalet skulle inte handla om Malmö stadsbibliotek, som samtalsledaren Lena Lundgren inledningsvis påpekade. Tre projicerade bilder från bibliotek, som alla på olika sätt är välbesökta och uppskattade, utgjorde en utgångspunkt för samtalet. Vad är ”daring” idag? Vad är utmaningen, det som sticker ut? Att få höga siffror på en nöjdhetskala är inte nödvändigtvis bibliotekets primära mål och dessutom får de flesta bibliotek redan det.

Första bilden var Stockholms stadsbiblioteks klassiska rotunda. En kyrka med hägrande kunskap, monumentalt ointagligt. Göran Greider erinrade sig hur svårt det varit att ta sig upp för alla trapporna i något läge när han var fysiskt handikappad. (Efter det här seminariet vet han att det finns en hiss.) Annina citerade de klassiska orden, som yttrades vid Stockholms stadsbiblioteks invigning: Över den här tröskeln får ni inga arbetare. Och ändå tyckte de två inbjudna gästerna att detta var ett djärvt bibliotek som satsade på stillhet, lugn och tystnad.

Den andra bilden, barnavdelningen på Vallentuna bibliotek, förmedlar en bild av trygghet, kunskapen finns där mycket nära och fysiskt tillgänglig. En sorts realiserad vision av folkhemmet?

Att den tredje bilden föreställde en bibliotekarie och en besökare var svårt att tolka. Tvärtom verkade bilden från Fisksätra bibliotek litet väl politiskt korrekt: två män med olika bakgrund möts över en dator i biblioteket.

Hur skall då ett bibliotek vara enligt Göran och Annina? Göran

tänkte på sin tonårstid och den bibliotekarie han mötte i Vingåker som inte ville låna ut Mein Kampf. Han fick en intellektuell reaktion från en tänkande människa. Nu talas om biblioteket som mötesplats och mindre om innehållet, inredning och design i biblioteket betonas.

Frågan man måste ställa sig är var biblioteket befinner sig – socialt. Att sticka ut är kanske att ha ett socialistiskt utbud på Östermalm, menade Göran! Servicesynen leder till tystnad. Biblioteken ska röra sig mer i samhällsdebatten. Ställa deckarna tillsammans med böcker om dödsstraffet. Inreda ett utopium, belysa frågan om klimat och tillväxt. Ta på sig en aktiv roll när det gäller yttrandefrihetsfrågor, något som de amerikanska kollegorna är bättre på, kompletterade Annina med.

Vem skall bestämma om bibliotekets utbud? En lösning är att samarbeta med rörelser i lokalsamhället. Den som inte ser bibliotekets rötter i folkrörelserna blir lätt ohistorisk. Annina citerade en invånare i Hammarby sjöstad som inte tyckte det behövdes något bibliotek: ”Vi köper våra böcker själva.” Bibliotekets roll är ju att ge ett tidsdjup, inte spegla pocketbeståndet i ICA-affären. Att ha det du inte visste att du behövde. Biblioteket måste sluta be om ursäkt för att man har litteratur. Det är djärvt... Och Annina citerade en affisch för Stockholms förortsbibliotek som allt man kan göra stod uppradat – fika t ex – men inget om att man kan låna böcker...

Det finns mycket till intet förpliktigande retorik kring ordet demokrati. Orden har blivit urladdade på sin konfliktpotential. I antologin *Där människor och tankar möts* (Btj Förlag 2010) menar Göran att demokrati i grunden handlar om konflikt. Demokrati är ett sätt att bearbeta konflikter. Diskussionerna utvecklar och stärker demokratin. Biblioteket kan bidra till att vitalisera demokratin. Det är helt enkelt en sovande radikal cell – tyckte Göran Greider.

Från stolen till höger viskar Christian att han är ganska imponerad av en del han sett på Malmö stadsbibliotek. Kanske hade diskussionen om förnyelsen av biblioteket blivit annorlunda utan fokus på (reklambyrå-?)snärtiga formuleringar om att man bär ut författarna?

Elsebeth Tank kommenterar BiS-seminariet på sin blogg

►...På Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg organiserade det svenska BIS (Bibliotek i Samhälle) ett seminarium med titeln "The Daring Library". Med strategin från Stadsbiblioteket i Malmö ('The Darling Library in the World'), som exempel på vad man inte ska göra, var två representanter från den svenska kultureliten inbjudna för att göra en till synes oförberedd folkbiblioteksreflexion.

Den äldre författaren och den yngre journalisten – som båda sägs ha många intressanta synpunkter i största allmänhet hade inte mycket att komma med på biblioteksområdet. De enades snabbt om att just Asplunds klassiska rotunda var deras gemensamma sinnebild av favoritbiblioteket. Många böcker i tysta salar!

Som kulturmänniskor bekymrade de sig inte om den revolution på informations-, kommunikations- och teknikområdet som har skett sedan 1920-talet då Asplunds byggnad uppfördes. Likaså bortsåg de från förändringar av hur bibliotek används och hur bibliotekens brukarskara är sammansatt (för att inte tala om icke-brukarna), förändringar som i många år har stimulerat till nytänkande på biblioteken.

Att Malmös strategi diskuteras häftigt i Sverige är välkänt. Men för mig var det faktiskt en nyhet att formuleringen om biblioteket som marknadsplats drar på sig kritik från utomstående debattörer som associerar till bibliotek som en kommersialiserad upplevelsepark. Det är egentligen underligt att välutbildade människor som med stor passion bidrar till biblioteksdebatten och därmed skaffar sig inflytande, inte känner att de har en förpliktelse att sätta sig in i några av de viktigaste begreppen som utgör den moderna biblioteksutvecklingen...

Källa:

Stadsbiblioteket i Malmö - The Darling Library in the World

**BOKEN KOMMER.
ÄR DU REDO ?**

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

Kommentar från samtalsledaren Lena Lundgren:

►I slutet av seminariet efterlyste jag exempel på djärva bibliotek. Då begärde Elsebeth Tank ordet. Hon ansåg att eftersom seminariet ifrågasatte strategin The Darling Library, borde hon ha bjudits in. Ytterligare någon i publiken yttrade sig och ansåg att diskussionen borde ha förts internt i biblioteksvärlden och inte med utomstående. Tyvärr fanns det inte tid att avsluta diskussionen på ett bra sätt men här är en kommentar:

Elsebeth Tank bjöds inte in eftersom seminariet inte handlade om Malmö stadsbibliotek. Vad jag tydligen sa i min inledning var, att vi hade använt rubriken på MSB:s strategi som utgångspunkt för en diskussion om vad The Darling Library, det djärva, modiga eller vågade biblioteket, skulle kunna innebära. (Eftersom de flesta bibliotek är uppskattade och rent av älskade av medborgarna, är det väl inte så svårt att skapa ett sådant bibliotek?)

Det var också det som de två kvalificerade samhälls- och kulturdebattörerna Annina Rabe och Göran Greider hade bjudits in att tänka högt över och de hade många intressanta synpunkter.

Annina och Göran menade att djärva bibliotek är de som har en egen profil och genomför den konsekvent. Djärvt inte att ge besökarna det de vill ha, utan att stå för sina val utifrån en genomtänkt inriktning. Göran menade att konflikter är nödvändiga för demokratin och att biblioteken i större utsträckning skulle kunna stimulera diskussion och visa på kompletterande och avvikande åsikter. Annina menade att en trend på de nya biblioteken verkar vara att man tonar ner böckernas roll, med stora entréer och tomma ytor och böckerna placerade långt in i lokalen. Biblioteken borde kunna stå för att de är den plats där litteraturen (gammal och ny, fakta och fiktion) har sin hemvist.

Utifrån hur samtalet skulle komma att utveckla sig kunde man tänka sig två avslut på seminariet. Antingen skulle vi få en rad nya konkreta idéer att fortsätta att diskutera och utveckla vidare, som skulle kunna bidra till skapandet av framtidens bibliotek. Eller så skulle Annina och Göran uttrycka mera vedertagna tankar om bibliotek och då vore det också intressant. Mera traditionella uppfattningar framförs ofta i fokusgrupper och intervjuer, som genomförs för att få in synpunkter från medborgarna inför exempelvis ombyggnader och andra förändringar. Det är inte bara äldre som vill att biblioteken ska erbjuda lugn och ro, atmosfär och personlig service utan också exempelvis de gymnasiungdomar i Sickla i Nacka som jag själv på uppdrag genomförde en fokusgrupp med inför skapandet av det nya biblioteket Plattan i Kulturhuset.

Vi har ett problem på biblioteken, om klyftan blir för stor mellan vad människor förväntar sig och vill ha på biblioteken (lugna miljöer, vänligt bemötande, hjälp med datorerna, litteratur, kvalificerad läsande personal) och personalens (eller ledningarnas) egna ambitioner att ligga i framkant när det gäller teknikanvändningen, medieutvecklingen och upplevelsekulturen. Det problemet måste vi kunna diskutera!